

Loon en werk na werkloosheid

Trudie Schils, Didier Fouarge en Marcel Kerkhofs

Gepubliceerd als OSA publicatie A221, 2006

Inleiding

Na een periode van lage werkloosheid rond de eeuwwisseling, is de werkloosheid in Nederland weer stijgende als gevolg van de economische malaise. Volgens berekeningen van het CBS is de werkloze beroepsbevolking sinds 2001 met zo'n drie procent toegenomen tot een niveau van ruim zes procent in 2004 (CBS, Statline). Als gevolg van deze stijgende werkloosheid is er een hernieuwde beleidsinteresse ontstaan voor werkloosheid alsook voor de gevolgen daarvan. In deze studie richten we ons op de vraag in hoeverre mensen schade oplopen in hun carrière door een periode van werkloosheid? Die schade ('unemployment scarring') kan in feite op twee manieren geïnterpreteerd worden:

1. Enerzijds kan de schade geïnterpreteerd worden in termen van *uitstroomkansen uit de werkloosheid*. Hoe snel vinden werklozen een baan? Hoe verhoudt deze uitstroomkans zich tot de economische conjunctuurbeweging? Wat is het effect van meerdere of langere periodes van werkloosheid op de uitstroomkans uit de werkloosheid? Zijn bepaalde groepen werklozen (bijvoorbeeld laag opgeleiden en ouderen) kwetsbaarder dan anderen? Wat is het effect van uitkeringsvoorwaarden op de uitstroom uit de werkloosheid?
2. Anderzijds kan de schade geïnterpreteerd worden in termen van de *loopbaangevolgen van werkloosheid*. Is de uitstroom uit werkloosheid bestendig? Hoe ontwikkelt zich de kwaliteit van de baan (in termen van loon, duur, contract, functie) in de jaren na uitstroom uit de werkloosheid? Wat is hierop de invloed van de werkloosheidsduur of meerdere perioden van werkloosheid?

In deze studie onderzoeken wij deze vragen zowel theoretisch als empirisch. Daarbij vullen we de bestaande literatuur aan met eigen empirisch onderzoek. De bestaande literatuur richt zich met name op de eerste deelvraag, namelijk op de relatie tussen werkloosheidsduur, hoogte van de werkloosheidsuitkering en de uitstroomkans uit werkloosheid. Wat betreft de loopbaan gevolgen van werkloosheid, onze tweede deelvraag, is voornamelijk onderzoek verricht in het buitenland (Verenigde Staten en Engeland) maar nog weinig in Nederland. Daarmee is dit onderzoek een duidelijke meerwaarde ten opzichte van de bestaande literatuur. Door gebruik te maken van het OSA-arbeidsaanbodpanel beschikken we over informatie over een vrij lange periode behelst (we gebruiken hier data voor de periode 1990–2002) waarmee we de effecten van de economische cyclus ook specifiek kunnen meenemen in de analyse.

In navolging van de twee hoofdthema's die we hierboven hebben onderscheiden is het rapport ook ingedeeld in twee delen. Na een algemene beschouwing van de werkloosheid en werkloosheidsontwikkeling in Nederland (hoofdstuk 2), bespreken we in hoofdstuk 3 zowel theoretisch als empirisch de uitstroomkansen uit de werkloosheid. In hoofdstuk 4 van deze studie richten we ons op de loopbaangevolgen van werkloosheid. In de concluderende sectie bekijken we de twee deelvragen in hun onderlinge samenhang en lichten we kort enkele beleidsimplicaties toe.

Persbericht

Werknemers die in de afgelopen twee jaar werkloos zijn geweest verdienen als gevolg daarvan netto gemiddeld 1 euro minder per uur dan werknemers die dat niet zijn geweest. Deze schade op het loon wordt later niet meer goed gemaakt. Bovendien is werkloosheid nadelig voor de kans om later in de loopbaan weer een betaalde baan te hebben.

Dit zijn enkele opmerkelijke conclusies uit het rapport Loon en werk na werkloosheid van de Organisatie voor Strategisch Arbeidsmarktonderzoek (OSA).

Centraal in het rapport staat de vraag welke effecten werkloosheid heeft op de kans op betaald werk en het loon dat iemand later in de loopbaan verdient. Er gaat wel een negatief effect uit van de werkloosheid op de kans dat iemand na 2 jaar of na 4 jaar weer betaald werk heeft, maar na 6 jaar blijkt dit negatieve effect te verdwijnen. Het negatieve effect van werkloosheid op de kans op betaalde arbeid ebt dus weg na verloop van tijd. Het onderzoek laat wel een duidelijk blijvend negatief effect zien van werkloosheid op het netto uurloon. Deze loonschade als gevolg van werkloosheid is bovendien groter voor vrouwen (17%) dan voor mannen (7%). Het wordt ook groter naarmate men langer werkloos blijft.

Het onderzoek is uitgevoerd op het OSA-Arbeidsaanbodpanel waarop analysetechnieken zijn toegepast die beogen mogelijke zelf-selectie in werkloosheid uit te schakelen. Dit is noodzakelijk om verschillen in baankans en loon die door werkloosheid worden veroorzaakt te kunnen onderscheiden van verschillen in achtergrondkenmerken tussen werklozen en werkenden.